

Predmet C-376/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

15. lipnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Augstākā tiesa (Senāts) (Latvija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

14. lipnja 2023.

Tužitelj u prvostupanjskom postupku i žalitelj u kasacijskom postupku:

SIA BALTIC CONTAINER TERMINAL

**Tuženik u prvostupanjskom postupku i druga stranka u kasacijskom
postupku:**

Valsts ieņēmumu dienests

Predmet glavnog postupka

Tužba za poništenje odluke Valsts ieņēmumu dienests (Državna porezna uprava, Latvija; u daljnjem tekstu: VID) kojom je tužitelju, društvu s ograničenom odgovornošću BALTIC CONTAINER TERMINAL, naložena obveza plaćanja uvoznih carina i poreza na dodanu vrijednost, kao i odgovarajućih zatezних kamata.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Na temelju članka 267. UFEU-a, sud koji je uputio zahtjev želi saznati (1.) može li se, u skladu s odredbama Delegirane uredbe 2015/2446 u vezi s Carinskim zakonikom Unije, posebni postupak u „slobodnoj zoni” zaključiti a da se ne označi glavni referentni broj kojim se utvrđuje deklaracija da je roba stavljena u sljedeći carinski postupak; (2.) može li korisnik takvog postupka zaključiti taj postupak samo na temelju bilješke koju je carinski službenik unio u prijevoznu ispravu za robu i koja se odnosi na carinski status te robe a da pritom osobno ne

provjeri valjanost tog statusa ili, u slučaju da treba provesti takvu provjeru, u kojoj mjeri to treba učiniti; (3.) može li korisnik navedenog postupka imati legitimna očekivanja koja se temelje na potvrdi carinskih tijela o promjeni carinskog statusa robe, čak i ako se u toj potvrdi ne navodi razlog za tu promjenu statusa ni bilo kakav podatak koji bi omogućio da se taj razlog provjeri; i (4.) treba li korisnik postupka, u slučaju da nije poštovao odredbe carinskog postupka utvrđene pravom Unije i da nema prethodno navedena legitimna očekivanja, ipak biti oslobođen od carinskog duga na temelju načela pravomoćnosti ako se u drugom sporu pokrenutom pred nacionalnim sudom koji se odnosi na ista činjenična i pravna pitanja presudom odluči da nije počinio nikakvu povredu u pogledu carinskog postupka?

Prethodna pitanja

1. Dopušta li se člankom 178. stavkom 1. točkama (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446, u vezi s člankom 214. stavkom 1. Carinskog zakonika Unije, da se posebni postupak u „slobodnoj zoni” zaključi a da u elektronički sustav za evidenciju nije unesen glavni referentni broj (MRN) kojim se utvrđuje carinska deklaracija da je roba stavljena u sljedeći carinski postupak?

2. Dopušta li se člankom 214. stavkom 1. i člankom 215. stavkom 1. Carinskog zakonika Unije te člankom 178. stavkom 1. točkama (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446 da korisnik posebnog postupka „u slobodnoj zoni” zaključi navedeni postupak samo na temelju bilješke koju je carinski službenik unio u prijevoznu ispravu za robu (CMR) i koja se odnosi na carinski status te robe a da pritom osobno ne provjeri valjanost tog statusa?

3. U slučaju niječnog odgovora na drugo prethodno pitanje, koja je razina provjere u skladu s člankom 214. stavkom 1. i člankom 215. stavkom 1. Carinskog zakonika Unije te člankom 178. stavkom 1. točkama (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446 dovoljna kako bi se smatralo da je posebni postupak „u slobodnoj zoni” pravilno zaključen?

4. Može li korisnik posebnog postupka „u slobodnoj zoni” imati legitimna očekivanja na temelju toga što su carinska tijela potvrdila da je carinski status robe promijenjen iz „robe koja nije roba Unije” u „robu Unije”, iako se u toj potvrdi ne navode ni razlog za promjenu statusa robe ni podaci koji bi omogućili da se taj razlog provjeri?

5. U slučaju niječnog odgovora na četvrto prethodno pitanje, može li, s obzirom na načelo pravomoćnosti priznato u nacionalnom pravu i pravu Unije, razlog za oslobođenje od carinskog duga nastalog na temelju članka 79. stavka 1. točke (a) i članka 79. stavka 3. točke (a) Carinskog zakonika Unije biti činjenica da je u drugom postupku pokrenutom pred nacionalnim sudom pravomoćnom presudom odlučeno da, u skladu s postupcima koje su utvrdila carinska tijela, korisnik carinskog postupka nije počinio nikakvu povredu u pogledu carinskog postupka „u slobodnoj zoni”?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (preinačena): članak 79. stavak 1. točka (a), članak 79. stavak 3. točka (a), članak 210. točka (b), članak 214. stavak 1. i članak 215. stavak 1.

Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/2446 od 28. srpnja 2015. o dopuni Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o detaljnim pravilima koja se odnose na pojedine odredbe Carinskog zakonika Unije: članak 178. stavak 1. točke (b) i (c) i članak 178. stavak 2. točka (a)

Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/2447 od 24. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o Carinskom zakoniku Unije: članak 199. stavak 1. točka (b), članak 200. stavci 1. i 3., članak 211. i članak 226. prvi stavak

Sudska praksa Suda i Općeg suda

Presuda Suda od 7. travnja 2011., *Sony Supply Chain Solutions (Europe)* (C-153/10, EU:C:2011:224, t. 47.)

Presuda Suda od 29. ožujka 2011., *ThyssenKrupp Nirosta/Komisija* (C-352/09 P, EU:C:2011:191, t. 123.)

Presuda Općeg suda od 1. srpnja 2009., *ThyssenKrupp Stainless/Komisija* (T-24/07, EU:T:2009:236, t. 140.)

Presuda Općeg suda od 8. veljače 2018., *Sony Interactive Entertainment Europe/EUIPO – Marpefa (Vieta)* (T- 879/16, EU:T:2018:77, t. 31.)

Navedene odredbe nacionalnog prava

Administrativā procesa likums (Zakon o upravnom postupku)

Članak 153. stavak 3.: Činjenice za koje se smatra da su dokazane u obrazloženju presude koja je postala pravomoćna ne treba ponovno dokazivati prilikom ispitivanja upravnog predmeta u kojem sudjeluju iste stranke.

Likums „Par tiesu varu” (Zakon o pravosudnom sustavu)

Članak 16. stavci 3. i 4.:

(3) U skladu sa zakonom utvrđenim postupkom, presuda je obvezujuća za sud kad on ispituje druge predmete povezane s predmetom u kojem je donesena.

(4) Takve presude imaju zakonsku snagu, obvezujuće su *erga omnes* te ih treba poštovati jednako kao i zakone.

Ministru kabineta 2017.gada 22.augusta noteikumi Nr. 500 „Muitas noliktavu, pagaidu uzglabāšanas un brīvo zonu noteikumi” (Uredba Vijeća ministara br. 500 od 22. kolovoza 2017. o utvrđivanju pravnih pravila koja se odnose na carinska skladišta, privremeni smještaj i slobodne zone): stavkom 77. određuje se da svaka osoba u čijoj se slobodnoj zoni skladišti roba koja nije roba Unije mora voditi evidenciju robe uskladištene u slobodnoj zoni; stavkom 78. zahtijeva se da se u evidenciju unesu podaci koji su osobito navedeni u članku 178. stavku 1. točkama (b) i (c) te članku 178. stavku 2. Delegirane uredbe 2015/2446; a stavkom 79. propisuje se da u evidenciji robe koja nije roba Unije treba navesti broj carinske isprave ili broj tovarnog lista robe s kojim je ta roba ušla u slobodnu zonu i izašla iz nje.

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Tužitelj, društvo SIA BALTIC CONTAINER TERMINAL, nositelj je odobrenja za utovar, istovar i skladištenje robe u slobodnoj zoni slobodne luke Riga i ima obvezu voditi evidenciju robe koja se nalazi u navedenoj zoni.
- 2 VID je proveo provjeru robe koja se nalazila u tužiteljevoj slobodnoj zoni i utvrdio da je ta roba u tri navrata tijekom 2018. i 2019. izašla iz navedene zone a da nije bila stavljena u sljedeći carinski postupak te da stoga posebni postupak u „slobodnoj zoni” nije bio zaključen. VID je zaključio da je navedena roba stvarno bila izuzeta od carinskog nadzora, tako da je za tužitelja nastao carinski dug u skladu s člankom 79. stavkom 1. točkom (a) i člankom 79. stavkom 3. točkom (a) Carinskog zakonika Unije.
- 3 Predmetna roba isporučena je za izlazak iz slobodne zone na temelju tovarnih listova robe (u daljnjem tekstu: CMR) u kojima je bilo navedeno da roba ima carinski status „robe Unije” („C”), što je carinski službenik potvrdio pečatom carinskog ureda i vlastitim potpisom. To je bilo u skladu s postojećom praksom, prema kojoj je VID provodio provjeru carinskog statusa robe prije nego što ona napusti luku te ga je bilježio u prijevozne isprave, iako takav postupak nije bio predviđen zakonodavstvom. Međutim, nakon što je roba izašla iz slobodne zone, carinski službenici utvrdili su da nemaju na raspolaganju isprave kojima bi se mogla opravdati promjena carinskog statusa sporne robe iz „robe koja nije roba Unije” („N”) u „robu Unije” („C”).
- 4 VID-ovom odlukom od 19. srpnja 2019. tužitelju je naložena obveza da u državni proračun uplati uvozne carine i odgovarajuće zatezne kamate, kao i porez na dodanu vrijednost s odgovarajućim zateznim kamatama.
- 5 Tužitelj je protiv VID-ove odluke pokrenuo postupke pred sudovima.
- 6 Administratīvā apgabaltiesa (Okružni upravni sud, Latvija) odbila je žalbu.

- 7 Navedeni je sud naglasio da je na temelju članka 210. točke (b) Carinskog zakonika Unije „slobodna zona” posebni carinski postupak i da se stoga, u skladu s člankom 215. stavkom 1. Carinskog zakonika Unije, taj postupak zaključuje kad se roba stavi u sljedeći carinski postupak. Prema mišljenju navedenog suda, u skladu s člankom 214. stavkom 1. Carinskog zakonika, tužitelj mora voditi evidenciju koja sadržava informacije i podatke koji omogućuju carinskim tijelima da nadziru postupak te u njoj treba navesti informacije o carinskom statusu robe i načinu na koji je zaključen posebni postupak, odnosno o sljedećem postupku u koji je roba stavljena.
- 8 Administratīvā apgabaltiesa (Okružni upravni sud) smatrala je da se običnim stavljanjem pečata i potpisa na CMR ne može potvrditi da roba, koja je uvezena kao roba koja nije roba Unije, ima carinski status robe Unije te da je stoga trebalo promijeniti njezin status, s obzirom na to da VID ne ovjerava taj status u CMR-u i da roba stječe status robe Unije tek kad se stavi u odgovarajući carinski postupak. Navedeni sud smatra da tužitelj nije postupao s dužnom pažnjom prilikom ispunjavanja svojih obveza jer se trebao uvjeriti da je roba koja nije roba Unije stavljena u jedan od odgovarajućih carinskih postupaka. Prema njegovu mišljenju, tužitelj se nije mogao osloniti samo na CMR s pečatom carinskog ureda i službenikovim potpisom jer se isključivo na temelju CMR-a nije moglo zaključiti u koji je sljedeći carinski postupak roba stavljena, iako je oznaka „C” mogla navesti tužitelja na to da smatra da je roba stavljena u carinski postupak kojim se njezin status mijenja u robu Unije. Navedeni sud smatra da je u takvom slučaju bila potrebna deklaracija s glavnim referentnim brojem (u daljnjem tekstu: MRN) ili CMR na kojem se nalazi pečat carinskog ureda i MRN broj.
- 9 Tužitelj je protiv presude koju je donijela [Administratīvā] apgabaltiesa (Okružni upravni sud) podnio žalbu u kasacijskom postupku pred Senātsom (Vrhovni sud, Latvija).
- 10 Istodobno je pred Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu kolēģijem (Kazneni odjel Okružnog suda u Rigi, Latvija) pokrenuo postupak u kojem je pobijao izricanje upravne sankcije zbog istih djela. Presudom od 5. veljače 2021. Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu kolēģija (Kazneni odjel Okružnog suda u Rigi) poništio je upravnu sankciju izrečenu tužitelju jer je smatrao da on nije povrijedio pravila carinskog postupka i da je djelovao u skladu s uobičajenom praksom carinskih tijela i jer VID nije mogao navesti pravna pravila kojima se tužitelju nalaže obveza provjere drugih podataka o valjanosti promjene statusa robe koja nadilazi potvrdu koju su dostavila carinska tijela.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 11 Tužitelj, sada žalitelj u kasacijskom postupku, smatra da je došlo do pogreške u primjeni članka 79. stavka 1. točke (a) i članka 79. stavka 3. točke (a) Carinskog zakonika Unije. Prema njegovu mišljenju, moglo bi se smatrati da duguje carine u slučaju da je postojala posebna obveza utvrđena carinskim propisima koju nije

poštovao, ali [Administratīvā] apgabaltiesa (Okružni upravni sud) nije navela nikakvu takvu obvezu. Nije se dokazalo ni da je tužitelj namjerno sudjelovao u nezakonitom izlasku robe iz slobodne zone niti da je znao ili mogao znati da je roba nezakonito izlazila iz slobodne zone. Tužitelj se poziva na članak 178. stavak 1. točku (c) Delegirane uredbe 2015/2446 i naglašava da u skladu s tom odredbom ima obvezu unijeti u evidenciju iz članka 214. stavka 1. Carinskog zakonika Unije podatke kojima se nedvojbeno omogućuje identifikacija carinskih dokumenata koji nisu carinske deklaracije, svih drugih dokumenata relevantnih za stavljanje robe u posebni postupak i svih drugih dokumenata relevantnih za odgovarajuće zaključenje postupka. Tvrdi da je vodio evidenciju koja se zahtijeva u skladu s odobrenjem koje je izdao VID te da je predao robu prijevozniku na temelju podnesenih CMR-a u kojima se, prema uobičajenoj VID-ovoj praksi, nalazi oznaka statusa robe koju je unio carinski službenik, odnosno oznaka da je riječ o robi Unije, kao i potpis carinskog službenika te pečat carinskog ureda. Prema njegovu mišljenju, stoga je opravdano mogao smatrati da je carinski postupak za robu zaključen njezinim puštanjem u slobodni promet, čime je zaključen i posebni postupak za robu u slobodnoj zoni, te da je ispunio sve obveze koje proizlaze iz propisâ. Osim toga tvrdi da se u okviru trenutnog postupka koji je odobrilo carinsko tijelo predviđa da carinski službenik, koji se spaja u tužiteljev elektronički sustav za evidenciju, mijenja carinski status robe, odnosno potvrđuje promjenu njezina carinskog statusa, te da tužitelj na temelju tih informacija zaključuje posebni postupak u „slobodnoj zoni”.

- 12 VID smatra da tužitelj nije pravilno zaključio posebni postupak u „slobodnoj zoni” jer se, s obzirom na to da je dopustio izlazak robe iz slobodne zone, nije uvjerio da je roba stavljena u sljedeći carinski postupak. Tvrdi da je tužitelj na temelju članka 178. stavka 1. točke (b) Delegirane uredbe 2015/2446 imao obvezu u evidenciju iz članka 214. stavka 1. Carinskog zakonika Unije unijeti MRN ili, ako on ne postoji, bilo koji drugi broj ili oznaku kojom se utvrđuju carinske deklaracije kojima se roba stavlja u posebni postupak i, ako je postupak zaključen u skladu s člankom 215. stavkom 1. Zakonika, informacije o načinu na koji je postupak zaključen. VID smatra da se carinski status robe nije mogao potvrditi na temelju bilješke koju je carinsko tijelo unijelo u CMR. Slijedom toga, tvrdi da je tužitelj imao obvezu upisati MRN u svoj sustav za evidenciju, što bi omogućilo utvrđivanje carinske deklaracije na kojoj se temeljila promjena carinskog statusa robe iz „robe koja nije roba Unije” u „robu Unije”, te da se trebao uvjeriti da je stvarno došlo do takve promjene statusa.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 13 U ovom predmetu Senāts (Vrhovni sud) treba odlučiti je li tužitelj odgovoran za carinski dug koji je nastao zbog neispunjenja obveza koje je imao na temelju članka 79. stavka 1. točke (a) i članka 79. stavka 3. točke (a) Carinskog zakonika Unije. Kako bi odlučio o tom pitanju, potrebno je utvrditi koje obveze proizašle iz propisâ tužitelj, kao nositelj odobrenja u slobodnoj zoni, nije ispunio jer je zaključio poseban postupak u slobodnoj zoni.

- 14 Senāts (Vrhovni sud) nije siguran je li tužitelj mogao odrediti carinski postupak i carinski status robe niti je li takva provjera bila učinkovita, s obzirom na to da je tužitelj tu provjeru trebao provesti sveobuhvatno, da nije imao pristup elektroničkom sustavu za obradu carinskih podataka te da ni na koji način nije mogao provjeriti, primjerice, vjerodostojnost dokumenta T2L, koji su provjerila sama carinska tijela.
- 15 U vrijeme nastanka činjenica u glavnom postupku, VID-ova je uobičajena praksa bila da carinski službenici provjeravaju carinski status prije nego što roba izađe iz luke i da u izlazne isprave (uglavnom CMR) unose odgovarajuće bilješke (carinski status robe, pečat mjesta carinskog nadzora i potpis carinskog službenika). Trenutačnim postupkom također se predviđa da carinski službenik sam potvrđuje promjenu carinskog statusa robe i da tužitelj, na temelju podataka koje je on pružio, zaključuje posebni postupak u „slobodnoj zoni”.
- 16 Stoga Senāts (Vrhovni sud) dvoji u pogledu toga je li VID-ov zahtjev da se u tužiteljev sustav za evidenciju unese MRN carinske deklaracije kako bi se dokazala promjena carinskog statusa robe opravdan i u skladu s pravom. Želi da se razjasni može li se posebni postupak u „slobodnoj zoni” zaključiti a da se MRN ne unese u sustav za evidenciju i može li korisnik postupka zaključiti postupak na temelju bilješke o carinskom statusu robe koju je carinski službenik unio u prijevoznu ispravu za robu (CMR) a da pritom osobno ne provjeri valjanost primjene tog carinskog statusa na robu. U slučaju niječnog odgovora, Senāts (Vrhovni sud) želi saznati koji je opseg provjere koju je tužitelj trebao provesti.
- 17 Ako se utvrdi da tužitelj nije ispunio svoje obveze u području carinskog postupka, Senāts (Vrhovni sud) želi da se pojasni je li tužitelj na temelju postojeće prakse carinskih tijela mogao imati legitimna očekivanja da je carinski status robe promijenjen. Senāts (Vrhovni sud) dvoji u pogledu sudske prakse Suda prema kojoj se protiv precizne odredbe propisa Unije ne može isticati načelo zaštite legitimnih očekivanja, a postupanje nacionalnog tijela zaduženog za primjenu prava Unije, koje je protivno tom pravu, ne može kod gospodarskog subjekta stvoriti legitimno očekivanje da će imati koristi od postupanja protivnog pravu Unije (presuda od 7. travnja 2011., Sony Supply Chain Solutions (Europe), C- 153/10, EU:C:2011:224, t. 47.).
- 18 Naposljetku, Senāts (Vrhovni sud) postavlja pitanje treba li - u slučaju da se utvrdi da je tužitelj ipak počinio povredu carinskog postupka i da nije mogao imati legitimna očekivanja u situaciji kao što je ona u ovom predmetu, u kojoj je drugom presudom nacionalnog suda u odnosu na iste stranke i u pogledu istih činjeničnih i pravnih pitanja odlučeno da tužitelj nije povrijedio carinski postupak - dati prednost načelu pravomoćnosti, čime bi se tužitelja oslobodilo od carinskog duga, ili pak treba prevladati obveza plaćanja carinskog duga koja je uspostavljena u financijskom interesu Unije.